

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра комп'ютерних технологій і мехатроніки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми
«Інженерія програмного забезпечення»
першого(бакалаврського) рівня освіти:

зав. каф. КТМ, д.т.н., проф.

Ніконов О.Я.

**СИЛАБУС
СОЦІОЛОГІЯ/
SOCIOLOGY
SYLLABUS**

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	12 Інформаційні технології / InformationTechnology
спеціальність	121 Інженерія програмного забезпечення / SoftwareEngineering
освітня програма	Програмне забезпечення систем / SystemsSoftware

Харків 2019

Автор: Прохоренко Тетяна Григорівна, к.с.н., доцент кафедри філософії і педагогіки професійної підготовки.

Силабус розглянуто та затверджено на засіданні кафедри комп'ютерних технологій і мехатроніки, протокол № 18 від «27» червня 2019 р.

Силабус розглянуто та затверджено на засіданні кафедри філософії і педагогіки професійної підготовки, протокол № 4 від «29» листопада 2019 р.

**СИЛАБУС
СОЦІОЛОГІЯ /
SOCIOLOGY
SYLLABUS**

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	12 Інформаційні технології / InformationTechnology
спеціальність	121 Інженерія програмного забезпечення / SoftwareEngineering
освітня програма	Програмне забезпечення систем / SystemsSoftware

Анотація курсу

1. Викладачі

1.1. Лектор: Прохоренко Тетяна Григорівна

- доцент кафедри філософії і педагогіки професійної підготовки
- педагогічний стаж – 35 років;
- контактний телефон 0964602824
- e-mail: t.g.prokhorenko@gmail.com
- наукові інтереси: творчий потенціал спеціаліста, особливості його формування і реалізації, стратегії професійної самореалізації.

1.2. Асистент лектора:

2. Дисципліна «Соціологія»

- рік навчання: 4;
- семестр навчання: 7;
- кількість годин за семестр: 60, в т. ч.
лекційних: 16;
практичних занять: 16;
на самостійне опрацювання: 28;
- кількість аудиторних годин на тиждень
лекційних: 2 (раз на два тижні);
практичних занять: 2 (раз на два тижні).

3. Час та місце проведення

- аудиторні заняття – відповідно до розкладу ХНАДУ, ауд. 324;326
- позааудиторна робота – самостійна робота студента по підготовці до семінарських занять, підготовка доповідей та рефератів(за бажанням студентів).

4. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (Компетентності), її місце в освітньому процесі

4.1. Метою вивчення дисципліни «Соціологія» є формування у студентів розуміння сутності соціального життя та соціальної структури суспільства, а також навичок аналізу соціальних явищ і процесів.

4.2. Завданнями дисципліни «Соціологія» є: вивчення основних понять і категорій соціології, формування у студентів знань, вмінь та уявлень про основні закономірності суспільних явищ, шляхи отримання та використання результатів соціологічних досліджень у різних видах професійної та соціальної діяльності.

По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні володіти наступними компетентностями:

- Здатність працювати в команді.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань.
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства і громадянина в Україні.
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства.

Результати навчання:

- Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

Дисципліна «Соціологія» базується на знаннях, отриманих студентами під час вивчення філософії і політології.

5. План вивчення дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента	Оцінювання в балах
Тема 1. Соціологія як наука			
<i>Загальні компетентності:</i> Здатність діяти на основі етичних міркувань; здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність реалізувати свої	Лекція №1 <i>План лекції:</i> 1. Сутність соціології. Визначення об'єкта і предмета соціології. 2. Структура сучасної соціології. 3. Функції соціології. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-8 Додатковий: 1-7 Інтернет-ресурси: 1	2	

<p>права і обов'язки як члена суспільства і громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства. <i>Результати навчання:</i> Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.</p>	<p>Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Чим відрізняється об'єкт соціології від предмету ? 2. В чому полягає специфіка предмету соціології на відміну від інших наук про суспільство ? 3. Яку структуру має сучасна соціологія ? 4. Які рівні має соціологічне знання за Р. Мертоном ? 5. Назвіть основні функції соціології. 6. Наведіть приклади ситуацій практичного використання соціологічних знань.</p>	2	4
	<p>Практичне заняття 1 План заняття: 1. Сутність соціології. Визначення об'єкта і предмета соціології. 2. Структура сучасної соціології. 3. Функції соціології.</p>	2	8
Тема 2. Історія виникнення та розвитку соціології.			
<p><i>Загальні компетентності:</i> Здатність діяти на основі етичних міркувань; здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства і громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства. <i>Результати навчання:</i> Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну</p>	<p>Лекція №2 <i>План лекції:</i> 1. Передумови виникнення соціології. 2. Становлення соціології як самостійної науки в XIX ст. 3. Розвиток західної соціології в XX ст. 4. Історія виникнення та розвитку соціології в Україні. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-8 Додатковий: 1-7 Інтернет-ресурси: 1</p>	2	
<p>Здатність діяти на основі етичних міркувань; здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства і громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства. <i>Результати навчання:</i> Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну</p>	<p>Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Що сприяло виникненню соціології як самостійної науки? 2. Які проблеми цікавили представників психологічного напрямку? 3. Чому Г. Спенсера відносять до органічної школи у соціології? 4. В чому полягає сутність методу «соціологізму» Е. Дюркгейма? 5. Назвіть основні напрямки західної соціології XX ст. і поясніть їх сутність.</p>	3	4

значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.	6. Які епапи можна виділити у розвитку української соціології? 7. Назвіть видатних українських соціологів і охарактеризуйте їхню діяльність.		
	Практичне заняття 2 План заняття: 1. Передумови виникнення соціології. 2. Становлення соціології як самостійної науки в XIX ст. 3. Розвиток західної соціології в XX ст. 4. Історія виникнення та розвитку соціології в Україні.	2	8
Тема 3. Суспільство як соціальна система			
Загальні компетентності: Здатність діяти на основі етичних міркувань; здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства і громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства. <i>Результати навчання:</i> Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній	Лекція №3 <i>План лекції:</i> 1.Поняття суспільства та його ознаки. 2.Основні методологічні підходи до вивчення суспільства в історії соціології. 3.Типи суспільств. Тенденції розвитку сучасного суспільства. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-8 Додатковий: 1-7 Інтернет-ресурси: 1	2	
	Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Чим відрізняється соціологічне визначення суспільства від філософського? 2. Назвіть і охарактеризуйте основні ознаки суспільства. 3. Що таке соціальна система? 4. Чим відрізняється системний аналіз суспільства від детерміністського? 5. Охарактеризуйте особливості функціонального підходу до вивчення суспільства. 6. Поясніть сутність суспільства з позицій індивідуалізму.	3	4
	Практичне заняття 3 План заняття: 1.Поняття суспільства та його ознаки. 2.Основні методологічні підходи до вивчення суспільства в історії соціології. 3.Типи суспільств. Тенденції розвитку сучасного суспільства.	2	8

діяльності.			
Тема 4. . Соціальна структура і стратифікація суспільства. Соціальні інститути та організації.			
<p><i>Загальні компетентності:</i> Здатність діяти на основі етичних міркувань; здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства і громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства.</p> <p><i>Результати навчання:</i> Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.</p>	Лекція №4	2	
	<p><i>План лекції:</i> 1.Сутність та елементи соціальної структури суспільства. 2.Соціальна стратифікація: поняття і види. 3.Соціальна мобільність – форма відтворення соціальної структури. 4.Соціальні інститути та організації. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-8 Додатковий:1-7 Інтернет-ресурси: 1</p>		
	<p>Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Дайте визначення соціальній структурі суспільства. 2. Назвіть соціальні групи, що складають соціальну структуру суспільства. 3. Дайте визначення поняття «соціальна стратифікація». 4. Які історичні типи стратифікації вам відомі? 5. У чому полягає сутність процесу маргіналізації? 6. Розкрийте сутність соціальної мобільності та назвіть її види. 7.Сутність та види соціальних інститутів.</p>	4	4
	Практичне заняття 4	2	8
	<p>План заняття: 1.Сутність та елементи соціальної структури суспільства. 2.Соціальна стратифікація: поняття і види. 3.Соціальна мобільність – форма відтворення соціальної структури. 4.Соціальні інститути та організації.</p>		
Тема 5. Особистість в системі соціальних зв'язків. Девіантна поведінка особистості.			
<p><i>Загальні компетентності:</i> Здатність працювати в команді; здатність діяти на основі етичних міркувань;</p>	Лекція №5	2	
	<p><i>План лекції:</i> 1. Особистість як соціальний феномен. 2. Соціальні статуси і соціальні ролі особистості. 3. Формування особистості у процесі соціалізації. Типи і форми взаємодії особистості і суспільства. 4. Сутність і види девіантної поведінки особи. Список рекомендованих джерел:</p>		

<p>здатність діяти соціально відповідально та свідомо;</p> <p>здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства і громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства.</p> <p><i>Результати навчання:</i></p> <p>Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.</p>	<p>Основний: 1-8 Додатковий: 1-7 Інтернет-ресурси: 1</p>		
	<p>Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем.</p> <p>Питання винесені на самостійне опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке особистість? Як соціологія трактує сутність особистості? 2. Охарактеризуйте основні соціологічні теорії особистості. 3. У чому полягає сутність соціального статусу особистості та під впливом яких чинників він може змінюватися? 4. Які фактори відіграють найбільшу роль у процесі соціалізації особи? 5. Яке значення для соціалізації особи має отримання вищої освіти? 6. Під впливом яких соціальних чинників в сучасному світі збільшується кількість проявів девіантної поведінки? 	3	5
	<p>Практичне заняття 5 План заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особистість як соціальний феномен. 2. Соціальні статуси і соціальні ролі особистості. 3. Формування особистості у процесі соціалізації. Типи і форми взаємодії особистості і суспільства. 4. Сутність і види девіантної поведінки особи. 	2	8
Тема 6. Соціологія праці та управління.			
<p><i>Загальні компетентності:</i></p> <p>Здатність працювати в команді;</p> <p>здатність діяти на основі етичних міркувань;</p> <p>здатність діяти соціально відповідально та свідомо;</p> <p>здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства і громадянина в Україні;</p> <p>здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і</p>	<p>Лекція №6</p> <p><i>План лекції:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і завдання соціології праці та управління, етапи становлення. 2. Трудовий колектив як об'єкт соціологічного аналізу. Проблема конфлікту у трудовому колективі. 3. Соціальні аспекти управління трудовим колективом. <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p>Основний: 1-8 Додатковий: 1-7 Інтернет-ресурси: 1</p>	2	
	<p>Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем.</p> <p>Питання винесені на самостійне опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що вивчає соціологія праці? 2. Назвіть основні види соціальних процесів у трудовій сфері. 3. У чому полягає особливість соціологічного 	3	5

<p>досягнення суспільства. <i>Результати навчання:</i> Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.</p>	<p>підходу до вивчення праці? 4. Як мотивується та регулюється трудова поведінка? 5. Назвіть функції, які виконує трудовий колектив. 6. Якими показниками визначається ставлення до праці? 7. Роль соціальних технологій в управлінні.</p>		
	<p align="center">Практичне заняття 6 План заняття: 1.Предмет і завдання соціології праці та управління, етапи становлення. 2.Трудовий колектив як об'єкт соціологічного аналізу. Проблема конфлікту у трудовому колективі. 3.Соціальні аспекти управління трудовим колективом.</p>	2	8
Тема 7. Соціологія конфлікту. Соціологія сім'ї.			
<p><i>Загальні компетентності:</i> Здатність діяти на основі етичних міркувань; здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства і громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства. <i>Результати навчання:</i> Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх</p>	Лекція №7 <i>План лекції:</i> 1.Соціальна природа та функції конфлікту. 2.Види та засоби врегулювання соціальних конфліктів. 3. Сутність та функції сім'ї. 4. Тенденції розвитку сучасної сім'ї в Україні. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-8 Додатковий: 1-7 Інтернет-ресурси: 1	2	
	<p>Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Проблема типологізації конфліктів у соціології. 2. Переговори у конфліктних ситуаціях. 3. Особливості соціальних конфліктів в сучасній Україні. 4. Дайте визначення сім'ї та шлюбу. 5. Охарактеризуйте основні типи шлюбу і сім'ї. 6. Назвіть етапи життєвого циклу сім'ї. 7. Назвіть шляхи подолання сучасної кризи сім'ї в Україні.</p>	4	5
	<p align="center">Практичне заняття 7 План заняття: 1.Соціальна природа та функції конфлікту. 2.Види та засоби врегулювання соціальних конфліктів. 3. Сутність та функції сім'ї. 4. Тенденції розвитку сучасної сім'ї в Україні.</p>	2	8

в професійній діяльності.				
Тема 8. Соціологічне дослідження. Методи збирання соціологічної інформації.				
<p><i>Загальні компетентності:</i> Здатність діяти на основі етичних міркувань; здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства і громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства.</p> <p><i>Результати навчання:</i> Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.</p>	Лекція №8	3		
	<p><i>План лекції:</i> 1. Сутність та види соціологічного дослідження. 2. Програма соціологічного дослідження. 3. Методи збирання соціологічної інформації. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-8 Додатковий: 1-7 Інтернет-ресурси: 1</p>			
	<p>Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Дайте визначення терміна «соціологічне дослідження» та охарактеризуйте його функції. 2. Що слід розуміти під проблемною ситуацією? 3. У чому полягає мета та завдання соціологічного дослідження? 4. Якою є роль гіпотези в соціологічному дослідженні? 5. У чому полягають особливості соціального спостереження? 6. Назвіть основні види спостережень. 7. За якими ознаками класифікуються запитання у анкеті? 8. Назвіть основні види опитувань.</p>	4	5	
	Практичне заняття 8	3	8	
	<p><i>План заняття:</i> 1. Сутність та види соціологічного дослідження. 2. Програма соціологічного дослідження. 3. Методи збирання соціологічної інформації.</p>			
	Разом	60 годин/ 2 кредити	100 балів	
Підсумковий контроль		Залік		

6. Список рекомендованих джерел

Основний

- Дворецька Г.В. Соціологія праці / Дворецька Г.В. – К.: КНЕУ, 2002 – 472 с.
- Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії / М.П. Лукашевич, М.В. Туленков. – К.: МАУП, 2004. – 464 с.
- Маркозова О.О., Прохоренко Т.Г. Соціологія. Загальний курс / О.О. Маркозова, Т.Г. Прохоренко – Х.: ХНАДУ, 2006. – 112 с.

4. Маркозова О.О., Прохоренко Т.Г. Плани семінарських занять та методичні вказівки до самостійного вивчення курсу «Соціологія» / О.О. Маркозова, Т.Г. Прохоренко – Х.:ХНАДУ, 2011. – 103 с.
5. Некрасов А.И. Социология / Некрасов А.И. – Х.: «Одиссей», 2004. – 304 с.
6. Прохоренко Т.Г. Социология: конспект лекций для русскоязычных и иностранных студентов / Т.Г. Прохоренко, Е.А. Маркозова, Т.В. Ярмак. – Х.: ХНАДУ, 2014. – 100 с.
7. Примуш М.В. Загальна соціологія: Навчальний посібник / Примуш М.В. – К.: «Професіонал», 2004. – 592 с.
8. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Сірий Є.В. – К.: Атіка, 2004. – 480 с.

Додатковий

1. Бузовский И. Социальная напряженность и тревожность в контексте диагностики общественных конфликтов / И. Бузовский. // Социология: теория, методы, маркетинг. 2008. - №3. – С. 169 – 176
2. Давыдов А.А. Системная социология – социология 21 века / А.А. Давыдов // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2008. - №3. – С. 52 – 65
3. Семке Н.М. Соціологія. Модульний курс : навчальний посібник / Н. М. Семке. – Харків : Торсінг плюс, 2009. – 352 с.
4. Соціологія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів/ за заг. ред. В.І. Докаша. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 360 с.
5. Соціологія: Підручник / За ред. докт. соціол. наук, проф. В.М. Пічі. - 4-те видання, виправлене. - Львів: "Магнолія 2006", 2009. - 293 с.
6. Тематичний словник-довідник з соціології / За ред. В.В. Кохана; укл.: А. Александровська, Є. Буга, Ю. Ткачук та ін. – Чернівці: Чернівецький нац. ун – т, 2009. – 112 с.
7. Українське суспільство 1992 – 2008: соціологічний моніторинг / В. Ворони, М. Шульги. – К. : Інститут соціології НАНУ, 2008. – 656 с.

Інтернет ресурси

1. Методичні матеріали кафедри філософії і ППП можна знайти на Файловому архіві ХНАДУ